

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referaten über ungar. botan. Arbeiten.

Fucsó Mihály: A Papilionatae termésfalának anatómiai. fejlődéstani és biológiai ismertetése. (Anatomie, Entwicklung und Biologie der Fruchtwand der Papilionatae.) Bot. Közl. VIII. 1909 p. 155–212 u. (45)–(56). — Vgl. Ung. B. Bl. 1909 p. 262–65.

Moesz Gusztáv: Gombák Budapestről és környékéről. (Pilze aus Budapest und Umgebung.) Bot. Közlem. VIII. 1909 p. 212–237 und (56)–(59). Egy lith. táblával. — Mit 1 lith. Tafel.

Nagyon értékes adalék hazánk gombáinak ismeretéhez. A M. B. L. 1909, 261. lapján közöltek kívül új adatok Magyarországi flórájára:

Ein sehr wertvoller Beitrag zur Kenntnis der Pilzflora unseres Landes. Neu für Ungarn sind nebst den in Ung. B. Bl. 1909 p. 261 angeführten noch.

Taphrina rhizophora JOH., *Picariella modesta* (KARST.) LIND., *Lophiostoma imidiosum* (DESM.) CES. et DENOT., *Leptosphaeria Niessliana* REH., *Pleospora coronata* NIESSL., *Ustilago Holostei* DE BARY, *Uromyces Fischeri Eduardi* MAGN., *Vermicularia Dematium* (PERS.) FR. var. *Fennica* KARST., *Cystospora juglandina* SACC., *Diplodia macrostoma* LÉV., *Septoria Ligustri* (DESM.) KICKX., *Rhabdospora eryngicola* OUD. et SACC., *Cladosporium Bignoniae* SCHW.

Új fajok: — Neu beschrieben werden:

Alternaria nucis (Budapest in superfic. endocarpii *Jugl. reg.*).

Coniothecium Eryngii (Budapest, Eryng. camp.).

Cryptosporium Seselis (Budapest. Ses. glauc.).

Cystospora Broussonetiae (Budapest).

« *Loranthi* (Budapest).

« *Seselis* (Svábhegy).

Didymella Adonidis (Szt. Iván).

« *Eryngii* (Szt. Iván).

Gloeosporium microstromioides (Budapest, *Catalpa bignon.*).

« *Sisymbrii* (Budapest, *Sis. strictissimum*).

Phoma Adonidis (Szt. Iván, *Adonis vernalis*).

Phyllosticta campanulina (Budapest, *Camp. persicifolia*).

Sporonema rameale DESM.

var. *crassispora* (Budapest, *Sambucus nigra*).

Vermiculariella Drabae (Budapest, *Draba lasiocarpa*).

Az új fajok legnagyobb részét igen szépen tünteti fel a mellékelt tábla.

Der grösste Teil der neuen Arten ist auf der beigegebenen Tafel sehr schön abgebildet.

D.

Szalóki Róbert: Adatok Szepes vármegye flórájához. (Beiträge zur Flora des Komitats Szepes.) Bot. Közl. VIII. 1909 p. 238–241 u. (60)–(62). — Vgl. das Referat U. B. Bl. 1909 p. 261–62.

Minthogy a szerző is felismeri annak az adatnak helyességét, hogy SCHERFEL AURÉL a *Ledum palustre*-t a Nagy-Tarpatak völgyében gyűjtötte, ref. sem tartja feleslegesnek, ha ezt az adatot megerősíti, mivel ott ujabban senki sem gyűjtötte. A felkai muzeumban őrzött Scherfel-herbariumban ugyanis valóban van egy példány ebből a völgyből, szintűgy egy másik ugyancsak Scherfel gyűjtéséből a Csorbai-tó mellől, mely lelőhely úgy látszik még nincsen ki publikálva. Ez a Tatra vidéken meglehetősen ritka növény sokkal közönségesebb az árvamegyei Bory-fellápon.

Thaisz L.: Adatok Abauj-Torna vármegye flórájához II. (Beiträge zur Flora des Abauj-Tornaer Komitates II.) Botan. Közl. VIII. 1910 p. 247—257. — Vgl. Ung. B. Bl. 1909 p. 266—67.

Tuzson J.: Magyarország néhány növényéről és ezek rokonságáról. (De plantis nonnullis Hungariae et harum (sic!) affinibus. Botan. Közl. VIII. 1910 p. 257—285 und (65)—(74).

Szerző fenti cím alatt a magyar flóra néhány általa közelebből megvizsgált fajt tárgyalja (v. ö. M. B. L. 1909 p. 356—357, 1910 p. 110—112) három magyarországi herbarium alapján, sajnos azonban anélkül, hogy az idevonatkozó irodalmi adatokat tekintetbe venné.

Ennek megvan ugyan az az előnye, hogy ily módon revidált példányokhoz juthatunk, de megvan egyszersmind az a sokkal nagyobb hátránya is, hogy az ilyen munkákban a tárgyalt fajoknak hazai földrajzi elterjedése éppenséggel nincs tökéletesen feltüntetve.

Wir fügen unserem Referate über diese Arbeit bezüglich der von AUREL SCHERFEL herstammenden Angabe über das Vorkommen von *Ledum palustre* im Grossen Kohlbahtale, wo diese Pflanze in neuerer Zeit nicht gefunden worden ist, noch hinzu, dass im Herbarium SCHERFEL's (im Felkaer Museum) tatsächlich ein Exemplar aus diesem Tale vorliegt: ausserdem liegt aber dort auch ein Exemplar vom Csorbaer See ebenfalls von SCHERFEL gesammelt vor, was ein noch nicht veröffentlichter Standort dieser in der Tatra seltenen Pflanze sein dürfte. Umso gemeiner ist sie in den Bory-Hochmooren des Arvaer Comitates.

Degen.

Besprechung einiger vom Verf. näher untersuchten Arten der ungarischen Flora (Vgl. U. B. Bl. 1909 p. 356—57) auf Grund der Befunde in 3 ungarischen Herbarien, leider aber ohne Berücksichtigung der übrigen liter. Angaben.

Dies hat zwar den Vorteil, dass man hier mit revidierten Exemplaren rechnen kann, aber den doch bei weitem grösseren Nachteil, dass aus solchen Arbeiten die geographische Verbreitung der betr. Arten in unserem Lande durchaus nicht ersichtlich ist.

Minthogy a szerző néhány olyan fajjal foglalkozik, melyet a Ref. is némileg behatóbban tanulmányozott és ekkor lényegesen eltérő eredményekre jutott. legyen szabad ezen alkalommal azokat nyilvánosságra hozni. E mellett azonban hangsúlyozzuk, hogy távol itt a referenstől az a szándék, hogy ezeknek a tisztán tárgyilagos dolgoknak nyilvánosságra hozatalával polemiaát idézzén elő, vagy hogy a szerző érdemeit, mellyel néhány kritikus kérdés tisztázásához hozzájárult, kisebbitse: a szabad véleménynyilvánítás jogából fakadnak ezek a sorok, melyeknek tisztán csak az a céljuk, hogy néhány tévedést helyreigazítsanak.

Woodsia ilvensis (L.) R. Br.-t (nem «BAB.», mint szerző, úgy látszik, a nemzetség eredeti leírásának ismerete nélkül írja!) *subsp. rufidula*-ra és *subsp. alpina*-ra tagolja; a *rufidula*-n belől egy forma *gracilis*-t inkább hegyes s egy forma *Hazslinszkyi*-t inkább tompa levél-szárnyakkal különböztet meg, melyek együtt ugyanazon a lelőhelyen is előfordulnak.

A *subsp. alpina*-hoz, melynek típusa a mi systematikai nézetünk szerint felesleges «*Boltoniana* Tuzson» nevet kapja, mint varietast a *W. glabella* R. Br.-t hozzávonja. Ez ellen a felfogás ellen mi sem tudnánk semmi nyomósabb alapot sem felhozni, mert teljesen egyezik a ref. nézetével is, csak azt akarjuk megjegyezni, hogy ez a felfogás nem tarthat igényt az eredetiségre, mert már egy fél

Da sich der Verf. mit einigen Arten befasst, welche auch der Ref. etwas eingehender studiert hat und dabei zu wesentlich abweichenden Resultaten gelangt ist, so mögen diese hier veröffentlicht werden, wobei aber ausdrücklich bemerkt werden soll, dass es dem Ref. ferne steht, durch Veröffentlichung dieser rein sachlichen Hinweise eine Polemik heraufbeschwören zu wollen, oder das Verdienst des Verfassers, einigen kritischen Fragen näher getreten zu sein, zu schmälern; sie entspringt dem Recht der freien Meinungsäußerung und verfolgt allein den Zweck, einige Irrtümer richtig zu stellen.

Woodsia ilvensis (L.) B. Br. nicht «BAB.» wie der Verf., schreibt!) wird in eine *Subsp. rufidula* und *Subsp. alpina* zerlegt, von ersterer wird eine Form: *gracilis* mit mehr spitzen und eine Form: *Hazslinszkyi* mit mehr stumpfen Fiedern, wie sie ja meist unter einander wachsend gefunden werden, unterschieden.

Zur *Subspec. alpina* (BOLT.), deren Type den unseres Erachtens vollkommen überflüssigen Namen *Boltoniana* Tuzson erhält, wird als Varietät *W. glabella* R. Br. gezogen. Dieser Auffassung könnten keine gewichtigeren Gründe entgegengestellt werden; sie stimmt auch mit der Ansicht des Ref. überein, nur darf sie keinen Anspruch auf Originalität erheben, da sie schon vor einem

évszázaddal előbb TH. MOORE, egyike a legkiválóbb haraszt-ismerőknek, is kifejezte.

A *W. glabella* geogr. elterjedésénél szerző ennek a növénynek ázsiai előfordulását elnézte.

A *Selaginella helvetica*-ra vonatkozólag ref. megjegyezheti, hogy bár a szerző által felfedezett zsarnóczai lelőhely biztosan nem a legdélebbre előnyomuló a magyar alföld felé, mégis nem hallgathatja el, hogy ennek a kérdésnek megítélésénél tekintetbe kell azt is venni, hogy a *S. helvetica* könnyen szét-hurczolódik és megtelepszik a parkok gyepeiben és más alkalmas helyeken. Ilyen körülménynek tulajdonítandó például ennek a növénynek a pozsonyi Dunaligetekben való előfordulása, ahol tényleg a parkok gyepeiben található.

Az *Acorus Calamus*-nál, melyet szerző Alsó-Hámról közöl, nagyon szembeötlő a faj hazai geogr. elterjedésére vonatkozólag közölt adatok fogyatékossága.

Az *Epipactis microphylla*-t szerző mint subspeciést az *E. latifolia* (L.) MILL. alá teszi, mely eljárásával még a beskatulyázási rendszer híveinél is némi feltűnést kelthet. Itt is hiányosak az elterjedési adatok.

Quercus lanuginosa Lam.-t szerző a vihnyei völgy jobb-oldali lejtőjén találta s úgy véli, hogy evvel a faj egyik leg-

halben Jahrhundert von TH. MOORE, einem der vortrefflichsten Farnkenner, ausgesprochen worden ist.

Bei Angabe der geogr. Verbreitung der *W. glabella* hat der Verf. das Vorkommen derselben in Asien übersehen.

Bezüglich des bei *Selaginella helvetica* Vorgebrachten möchte Ref. bemerken, dass der vom Verf. bei Zsarnócza entdeckte Standort gewiss nicht der am südlichsten gegen das ungarische Tiefland vorgerückte ist, möchte aber auch nicht verschweigen, dass die Beurteilung dieser Frage einige Vorsicht erfordert, da diese Pflanze leicht verschleppt wird und sich in Parkrasen u. a. geeigneten Stellen ansiedelt. Solchen Zufällen mag die Pflanze ihr Vorkommen in den Donauauen bei Pozsony, wo sie in Parkrasen vorkommt und in anderen Parks verdanken.

Bei *Acorus Calamus*, den der Verf. bei Alsó-Hámar gefunden hat, macht sich die Unzulänglichkeit der Angaben über die geogr. Verbreitung dieser Art in Ungarn besonders stark bemerkbar.

Epipactis microphylla EHR. wird als Subspec. zu *E. latifolia* (L.) MILL. gezogen, ein Vorgehen, welches selbst bei den Anhängern des Einschachtelungsprincipes einiges Aufsehen erregen dürfte. Auch hier sind die Verbreitungsangaben unzulänglich.

Quercus lanuginosa Lam. fand der Verf. auf dem rechten Abhang des Vihnye-er Tales und meint einen der nördlichsten

északibb termőhelyét fedezte fel. Kétségtelenül a legészakabbiak közé tartozik, csak-hogy Magyarországon, sőt itt is, ez a faj már hosszabb ideje az irodalomban még északabbi helyekről is ismeretes.

(*Minuartia Alsine frutescens* (KIT.)*) és *M. hirsuta* (M. B.), mint subspeciesek az *M. recurva* (ALL.) alá soroztatnak, *M. falcata* GRSB.-t azonban szerző mint formát, az *M. hirsuta*-hoz vonja. Ezt a beosztást ref. tévesnek tartja.

M. recurva és *M. frutescens* határozottan faji értékűek, *M. falcata* azonban az utóbbival azonos (KERNER, BORRÁS ÉS DEGEN) avagy hozzá rendkívül közel áll (SIMONKAI).

M. hirsuta egy keleti, változékony, sok helyütt azonban geographiailag is átnyúló faj, mely esetleg az *M. frutescens* alá tehető. Ugy látszik, hogy az ugyanesak ebbe a csoportba tartozó és az *M. frutescens*-hez nagyon közel álló *M. catarractarum* JANKA valamint ennek a csoportnak az összes többi déli és keleti formakörei ismeretleneknek látszanak lenni a szerző előtt. A szerző által közölt diagnosisok némileg feltűnő tulajdonságokról tesznek említést; így pl. a *M. recurva* «capsulis completis», seminibus . . . costis minimis. A *M. recurva* magvai elmosódottan chagrinosak, hátukon egy gyenge barázda fut végig,

Standorte dieser Art entdeckt zu haben. Er gehört allerdings zu den nördlicheren, doch nur in Ungarn, und selbst hier ist diese Art schon seit langem von noch nördlicheren Standorten in der Literatur verzeichnet.

Minuartia (Alsine) frutescens (KIT.)* und *M. hirsuta* (M. B.) werden als Subspecies der *M. recurva* (ALL.) untergestellt, *M. falcata* GRB. aber als Form zu *M. hirsuta* gezogen. Diese Einteilung hält der Ref. für unrichtig.

M. recurva und *M. frutescens* umfassen vollwertige Arten gruppen; *M. falcata* ist mit letzterer identisch (KERN. BORR. und Ref.) oder aber ihr äusserst nahe stehend (SIMK.).

M. hirsuta ist eine oestliche, vicariierende, vielerorts aber doch auch geographisch übergreifende Sippe, welcher *M. frutescens* eventuell untergeordnet werden könnte. Die ebenfalls in diese Gruppe gehörende und der *M. frutescens* sehr nahe stehende *M. catarractarum* (JANKA) und der ganze übrige südliche und östliche Formenkreis dieser Gruppe scheint dem Verf. unbekannt zu sein. Die vom Verf. veröffentlichten Diagnosen geben ganz auffallende Eigenschaften an, z. B. bei *M. recurva* «capsulis completis», seminibus . . . costis minimis. Die Samen der *A. recurva* sind verwischt chagriniert, über den

*) A mint ismeretes, alapos okok szólnak ennek a nemzetségnek az *Alsine* névvel (*Minuartia* helyett) való megjelölése ellen

*) Bekanntlich sprechen triftige Gründe gegen die Anwendung des Namens *Alsine* (statt *Minuartia*) zur Bezeichnung dieser Gattung.

melyeknek széleit «crista» és nem costa névvel szokták jelezni, «capsulis completis» azonban valamennyinek van.

Szerző a *Nymphaea alba*-nak egy új alakját írja le *forma Moeszii* névvel, mely a típus-tól a rügyek, továbbá a csészé-levelek és szirmok alakjában és méreteiben tér el.

Alyssum saxatile L.-t szerző három varietasra tagolja; a típust a mi felfogásunk szerint felesleges «var. albidum» névvel jelöli. (var. 2. *alpinum* HAL., var. 3. *Arduini* FRITSCH.)

A szerző által adott diagnózisnak az a része, hogy az *A. saxatile* «sepalis petaloideis» és «loculi 1—4-spermi» kissé feltűnő.

Petaloides csészélevelei egy *Crucifera*-nak sincsenek, a beczőkerekeszek pedig ebben a csoportban állandóan 2, nem pedig 1—4 magkezdeményt tartalmaznak.

Az *Arabis arenosa* egyik lekopaszodó széleslevelű alakját (valószínűleg árnyékforma) *f. platyphyllina* néven különbözteti meg.

Ribes alpinum-ot *septentrionale* TUSSON és *pallidigemmum* SIMK. varietasokra osztja fel a szerző; az utóbbihoz tévesen idézi synonymonul *R. Fleischmanni* REICH.-ot. A REICHENBACH-féle növénynek másmilyen alakú és indumentumú levelei vannak.

A *Robinia Pseudacacia f. cleistogama* kérdését szerző ismételten megbeszéli és meg-

Rückenläufte eine seichte Furche, die Ränder derselben pflegen «Cristae» aber nicht «Costae» genannt werden. «Complete Kapseln» haben wohl alle.

Als «Forma» *Moeszii* wird eine Form der *Nymphaea alba* unterschieden, welche sich vom Typus durch die Form und Dimensionen der Knospe, der Kelch- und Blumenblätter unterscheiden soll.

Alyssum saxatile L. wird in 3 «Varietäten» zerlegt; der Typus erhält den unseres Erachtens überflüssigen Namen «Var. albidum» (Var. 2 ist *alpinum* HAL. Var. 3 *Arduini* FRITSCH.)

In der vom Verf. gegebenen Diagnose des *A. saxatile* ist die Angabe «sepalis petaloideis» und «loculi 1—4-spermi» befremdend.

Petaloides Kelchblätter hat keine *Crucifere* und die Schötchenfächer haben in dieser Gruppe constant zwei und nicht 1—4 Samenanlagen.

Eine breitblättrige verkahlende Form von *Arabis arenosa* (anscheinend eine Schattenform) wird als *f. platyphyllina* unterschieden.

Ribes alpinum wird in Var. *septentrionale* und Var. *pallidigemmum* SIMK. zerlegt, zu welcher fälschlich *R. Fleischmanni* REICH. als Synonym citiert wird. Die REICHENBACH'sche Pflanze hat anders geformte u. bekleidete Blätter.

Robinia Pseudacacia f. cleistogama wird abermals besprochen und die Möglichkeit, dass

említi azt, hogy a bibe későbbi helyzetében az idegen beporzás lehetőségére is lehetne gondolni. A szerző által felemlített ama tény, hogy ennek a monstrositásnak terméfsala lényeges különbségeket mutat, ref. véleménye szerint nem szolgálhat bizonyítékaul egy forma felállításának; sőt még inkább azt bizonyítja, hogy ez a növény nemcsak betegesen alakult virágokat, hanem — miként azt már SIMONKAI is említette — hasonló terméseket is hoz létre.

Galeopsis speciosa var. *versicolor* f. *atrocalyx* néven szerző egy olyan formát ír be, mely a typustól, mint «calyces atropurpurei» különbözne. Ilyen alakok, melyeket — mint ismeretes — már SCHUR is megkülönböztetett «*subalpina*» néven, fenn nem tarthatók, mint-hogy ennek a fajnak csészéi a virágzás után megpirosodnak, mint a hogy egy és ugyanazon egyénen zöld és sötétpiros, sőt olykor tarkaszínű csészék is léphetnek fel, amire munkájában már PORSCH is felhívta a figyelmet.

A 273—277. oldalon szerző részletesen tárgyalja a *Xanthium orientale* rokonsági körét és nézeteinek megfelelően csoportosítja. Itt tűnik fel legjobban, hogy szerző az idevágó irodalmat, így DE CANDOLLE, ASCHERSON, kivált azonban THELLUNG-nak e csoportról írt alapvető munkáját, sőt magát a *X. orientale* eredeti forrását is nem veszi figyelembe.

A *X. orientale* első forrása

man an eine Fremdbestäubung der Narbe denken könne, nunmehr zugegeben. Die vom Verf. angeführte Tatsache, dass die Fruchtwand dieser Monstrosität eingreifende anatom. Unterschiede aufweist, kann hier nach Ansicht des Ref. nicht als Grund zum Festhalten einer Form herangezogen werden: sie beweist vielmehr, dass diese Pflanze nicht nur morbid entartete Blüten, sondern — wie schon SIMONKAI hervorgehoben hat — auch solche Früchte hervorbringt.

Als *Galeopsis speciosa* var. *versicolor* f. *atrocalyx* wird eine Form unterschieden welche sich vom Typus durch «calyces atropurpurei» unterscheiden soll. Solche Formen hat bekanntlich SCHUR als «*subalpina*» beschrieben, sie sind aber nicht haltbar, da sich die Kelche bei dieser Art nach dem Blühen röten, und auch an ein und demselben Individuum grüne und dunkelrote, ja auch gescheekte Kelche auftreten können, auf was schon PORSCH in seiner Arbeit aufmerksam gemacht hat.

Auf p. 273—277 wird der Verwandtschaftskreis des *Xanthium orientale* L. besprochen und den Anschauungen des Verf. gemäss gruppiert. Hierbei fällt zunächst auf, dass der Verf. die einschlägige Literatur, so die wichtigen Ausführungen DE CANDOLLE's und ASCHERSON's, insbesondere aber die grundlegende Arbeit THELLUNG's über diesen Formenkreis, nicht berücksichtigt.

Die erste Quelle des *X.*

nem — mint a szerző véli — LINNÉ FIL. Dec. tab. 17 (szerző ennek a táblának évszámát is hibásan idézi 1762-ről!), hanem L. PATER Spec. pl. ed. II. (1763): 1400.

Hogy a szerző által az ő *X. orientale*-jához idézett kép (Botan. Közl. p. 275. icon. 3.) a LINNÉ-féle fajt ábrázolná, hátfőzöttan tagadnunk kell, a miről ennek az ábrának a L. FIL. által közölt képpel való összehasonlításakor meg lehet győződni. THELLUNG az ő nagy tudással készült munkáiban (Vierteljahrschr. der Naturf.-Ges. Zürich LII. 1907: 468 és Verh. d. Brand. Bot. Ver. 1908: 137 és a k.) meggyőzően kimutatta, hogy éppen az alakkörben két teljes értékű faj. nevezetesen a *X. orientale* L. (a *X. canadense* MILL., *X. macrocarpum* D. C., *X. cuneatum* MOENCH synonymokkal) és *X. echinatum* MURR. (a *X. americanum* WALT., *X. italicum* MORETTI, *X. pensylvanicum* WALLR., *X. riparium* LASCH, *X. chinense* MILL. stb. synonymokkal) fordul elő; ennek ellenében tehát mindaz, amit szerző a «var.» *canadense*, *glabratum*, *echinatum*, *italicum*, *riparium* stb. megkülönböztetéséről szól, elesik, szintűgy a *X. orientale* és *X. echinatum* egy fajba való összefoglalása is; aligha fog valaki beleegyezni abba, hogy ezt a két fajt, mint egy és ugyanazon fajnak varietását lássa.

A *X. riparium* LASCH (nem LASCHE, mint szerző az Index

orientale ist nicht — wie der Verf. meint — LINNÉ FIL. Dec. Tab. 17. (vom Verf. wird auch die Jahreszahl dieser Tafel unrichtig mit 1762 angegeben), sondern L. PATER Spec. pl. ed. II. (1763): 1400.

Dass die vom Verf. zu seinem *X. orientale* citierte Abbildung (Bot. Közl. p. 275. icon. 3) die LINNÉ'sche Art darstelle, ist ganz unmöglich. man vergleiche nur diese Figur mit der Abbildung bei L. FIL. THELLUNG hat in seinen gewissenhaft durchgeführten Arbeiten (Vierteljahrschr. d. Naturf. Ges. Zürich LII. 1907: 468 und Verh. d. Brand. Bot. Ver. 1908: 137 u. f.) überzeugend nachgewiesen, dass es sich in diesem Formenkreis um zwei vollwertige Arten, nämlich um *X. orientale* L. (mit den Synonymen *X. canadense* MILL., *X. macrocarpum* DC., *X. cuneatum* MOENCH etc.) und *X. echinatum* MURR. (mit den Synonymen: *X. americanum* WALT., *X. italicum* MORETTI, *X. pensylvanicum* WALLR., *X. riparium* LASCH, *X. chinense* MILL. etc.) handelt: dem gegenüber ist wohl alles, was der Verf. über die neuere Unterscheidung einer «Var.» *canadense*, *glabratum*, *echinatum*, *italicum*, *riparium* etc. anführt hinfällig, ebenso wie das Zusammenfassen von *X. orientale* und *echinatum* in eine Art: es wird doch niemanden einfallen, diese zwei als Varietäten einer und derselben Art zu betrachten.

Die Identität von *X. riparium* LASCH (nicht LASCHE, wie

Kew. után hibásan írja) azonosságát a *X. echinatum* (*italicum*)-mal már ASCHERSON régebben kimutatta, a *riparium* megkülönböztetésére említett alapok pedig ép olyan kevésbé állják meg helyüket mint azok, melyekre egy «*var. divergens*» van alapítva, s hogy a szerző ezekkel a növényekkel maga sem volt egészen tisztába, mutatja az is, hogy egy és ugyanazon exsiccatum-gyűjtemény példáját (Herb. Flor. Ross. leg. KUPFFER) idézi kettőhöz is, melyben mindenki azonnal a *X. echinatum* (*italicum*)-ot ismeri fel, mely név alatt meg is határozták és kiadták.

Felöltik az is a munkának ebben a részben, hogy a «Wartheufer» (vagyis a Warthe partja) helynév mint gyűjtőnek neve szerepel.

Szerző szerint a Fiuméből közölt *X. orientale* (SCHLOSSER, STAUB: ezek *X. macrocarpum*, illetve *italicum* néven adták ki: Ref.) valószínűleg = *X. italicum* (azaz *echinatum* MURR.).

Ref. ezt az általa revideált SCHLOSSER- és HIRC-féle példányok alapján egész biztosan megállapíthatja és ebben a tekintetben ASCHERSON, NEILREICH és STAUB véleményét megerősítheti. Ezt a fajt, melynek megjelölésére szerző a véleményünk szerint nem szükséges «*X. orientale* L. *var. italicum* (MOR.) TURZ. f. *1. Morettii* TURZON» nevet alkalmazza. Magyarország belső részéből (Ó-Becse, Bács-Bodrogm. leg. KOVÁCS) is közlésezi.

der Verf. dem Index Kew. nachschreibt) mit *X. echinatum* (*italicum*) hat ASCHERSON schon längst nachgewiesen, die zur Unterscheidung des *riparium* vorgebrachten Gründe sind ebenso wenig stichhaltig, wie jene, auf welche eine «*Var. divergens*» gegründet wird: dass übrigens über diese Pflanzen der Verf. selbst nicht im Klaren war, beweist, dass das Exemplar ein und desselben Exsiccatenwerkes (Herb. Flor. Ross. leg. KUPFFER) zu beiden citiert wird — während doch jedermann, in demselben sofort *X. echinatum* (*italicum*) erkennt, unter welchem letzteren Namen die Pflanze auch richtig bestimmt herausgegeben worden ist.

Es fällt in diesem Abschnitte der Arbeit auf, dass der Standortsname «Warthefer» (d. i. Ufer der Warthe) für einen Sammlernamen gehalten wird.

Nach Verf. ist das von Fiume angegebene *X. orientale* (SCHLOSSER, STAUB: diese haben zwar nur *X. macrocarpum* resp. *italicum* angegeben: Ref.) wahrscheinlich = *X. italicum* (d. i. *echinatum* MURR.).

Ref. kann dies nach den von ihm revidierten SCHLOSSER-schen und HIRC-schen Exemplaren sicher behaupten, und in dieser Beziehung die Ansicht ASCHERSON's, NEILREICH's und STAUB's bestätigen. Dieselbe Art, welche Bezeichnung «*X. orientale* L. *var. italicum* (MOR.) TURZON f. *1. Morettii* TURZON» erhält, wird nunmehr auch für den continentalen Teil Ungarn's (Ó-Becse, Comit. Bács-Bodrog. leg. KOVÁCS) nachgewiesen.

Végül a *Carduus acanthoides* var. *albiflorus* SCHUR, — melynek két formáját különbözteti és nevezi meg s ezekről azt a véleményét nyilvánítja, hogy itt elemi fajokkal van dolgunk s így nem veszi tekintetbe, hogy gyakran a talaj kémiai összeállása hozza létre a virágok színváltozásait, — hosszasabb tárgyalása után foglalkozik a hybridus *Cirsium canum* $\times$ *oleraceum* alakjaival oly módon, hogy egy réten próbálja ezeknek a MENDEL-féle törvények szerint való viselkedését, vagyis az egyes sajátságok dominans vagy recessivus voltát megfigyelni: szerző tehát a szabad természetben egymás mellett akarta látni azt, a mit tenyésztési kísérletek esetében csak egymás után, fokozatosan lehetne megfigyelni».

Ref. véleménye szerint az ilyen — a természetes előfordulási helyen, hol a többnyire számtalan visszakereszteződés ezeket a viszonyokat teljesen elhalványítja, végzett — megfigyelésekből hasonló következtetéseket nem lehet levonni, már azért sem, mert ahol élő növények szerepelnek, ezek nem szükségszerűen egyenlőkorúak.

Nach einer längeren Erörterung über *Carduus acanthoides* var. *albiflorus* SCHUR, von welchem 2 Formen unterschieden und benannt werden, und von welcher der Verf. die Vermutung ausspricht, dass hier eine «elementare Art» vorliegt wobei freilich übersehen wird, dass oft die chemische Zusammensetzung des Substrates Farbenänderungen der Blüte hervorbringen kann. — bespricht Verf. die Formen der Bastards *Cirsium canum* $\times$ *oleraceum* und will auf einer Wiese das Mendeln, resp. die Dominanz und Recessivität der einzelnen Merkmale beobachtet haben, er will alles in freier Natur «nebeneinander gesehen haben, was bei Culturversuchen nur nacheinander gesehen werden kann».

Nach Ansicht des Ref. können aus solchen Beobachtungen auf dem natürlichen Standorte, wo die meist zahlreichen Rückkreuzungen diese Verhältnisse vollkommen verwischen, solche Folgerungen niemals gezogen werden, da ja auch in Fällen, wo es sich um perennierende Pflanzen handelt, diese durchaus nicht alle gleichaltrig sein müssen. **Degen.**

Kümmerle J. B.: A *Ceterach* génusz új faja (Species nova generis *Ceterach*).

Ugyanitt (Ebenda) p. 286—290. Lásd (Vgl.) U. B. Bl. 1909. p. 354—55.

Kümmerle J. B.: Index generum, varietatum etc. novarum vel e Hungaria hucusque ignotarum etc.

Ugyanitt. Ebenda. p. 291—316.

Ez az Index összefoglalását óhajtja nyújtani a magyar és külföldi irodalomban magyar

Dieser Index verfolgt den Zweck als Nachschlagewerk zu den Publicationen unga-

növényekről közzétett publicatióknak.

Az 1908. évről szóló közlemény megmutatja, hogy szerző tudással és nagy szorgalommal törekedett arra, hogy ebben a tekintetben használhatót nyújtson.

Az a gondolat, hogy időnként ilyen resumé adassék ki, mindenesetre szerencsésnek mondható és úgy a hazai, mint a külföldi szaktársak körében csak elismerésre számíthat.

A munka felöleli Dalmácia, Bosznia és Hercegovina flóráját is.

Muzeumi Füzetek (Naturwissenschaftliche Museums-Hefte) I. kötet (Band) 1. és 2. füzet (Heft) 1906. Kolozsvár.

Ezen czímen jelennek meg az Erdélyi Muzeum-egylet természettudományi publicatiói. A periodicusan megjelenő folyóiratnak, mely évenként legalább 12 ívet fog tartalmazni, előfizetési ára 8 korona. A közlemények magyar és német nyelven jelennek meg.

Az első és második füzet, melybe a szerkesztő, Dr. APÁTHY ISTVÁN írt eszmékben és gondolatokban gazdag előszót (csak sajnálható, hogy nem jelent meg németül is), növénytan, állattani és geológiai cikkeket tartalmaz.

rischer und ausländischer Autoren über ungarische Pflanzen zu dienen.

Der vorliegende I. Teil beweist, dass der Verf. mit Gewissenhaftigkeit und einem grossen Aufwand von Fleiss daran gegangen ist, um in dieser Beziehung Brauchbares zu liefern.

Jedenfalls ist der Gedanke, von Zeit zu Zeit ein solches Resumé zu liefern ein sehr glücklicher und dürfte sowohl bei in- als auch bei ausländischen Fachgenossen lebhaften Anklang finden.

Die Arbeit erstreckt sich auch auf die Flora von Dalmatien, Bosnien und der Hercegovina. **D.**

Unter diesem Titel erscheinen von nun an die naturwissenschaftlichen Publicationen des siebenbürgischen Musealvereines. Diese periodisch erscheinende Zeitschrift soll jährlich wenigstens 12 Bogen umfassen; der Abonnementspreis beträgt 8 Kronen.

Die Publicationen erscheinen in ung. und deutscher Sprache. Das vorliegende Doppel-Heft enthält ausser der gedankenreichen Vorrede des Redacteurs Dr. ISTVÁN APÁTHY's (welche leider nicht in's Deutsche übersetzt worden ist!) Artikel botanischen, zoologischen und geologischen Inhaltes. Ueber die ersteren haben wir bereits auf p. 387 des V. Jahrganges unserer Zeitschrift referiert. **D.**

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [9](#)

Autor(en)/Author(s): Degen Árpád von

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 66-76](#)